

Bosanski Srbi upozoravaju na moguće posledice Esdaunove odluke o smeni

Author: [Gordana Katana](#)

Rastu strahovanja da bi smene mogle imati suprotan efekat od planiranog.

Saradnja bosanskih Srba sa Tribunalom u Hagu pre bi mogla biti usporena nego ubrzana nizom kaznenih mera koje je objavio Visoki predstavnik, tvrde političari i stručnjaci iz Republike Srpske, RS.

Pedi Esdaun je 30. juna smenio Dragana Kalinica, predsednika skupštine RS i lidera vodeće partije, Srpske demokratske stranke, SDS, kao i Zorana Djerica, ministra unutrašnjih poslova RS.

S položaja je smenio još 59 zvaničnika, uglavnom članova SDS, u do sada najvećoj političkoj čistki u RS još otkako je ova republika priznata kao bosanski entitet 1995. godine.

Medju smenjenim funkcionerima dvanaestorici je trajno zabranjena politička aktivnost, dok će ostalima biti dozvoljeno da se vrate u javni život nakon što se bivši predsednik RS, Radovan Karadžić, preda ili bude uhapšen.

Ove smene su mera kojom Esdaun kaznjava RS zbog propustanja da uhapsi ili preda samo jednog optuženog ratnog zločinca, što je bio i razlog da NATO odbije prijem Bosne i Hercegovine, B&H, u program Partnerstva za mir na skoršnjem samitu u Istanbulu.

"SDS je dobila odlučnu sansu da raskine sa prošlostu", izjavio je Dzulijan Brejtvajt, Esdaunov direktor za komunikacije, objašnjavajući strategiju u pozadini ovih poteza.

"Preduzimajući ove mere, nadamo se da će i sam Karadžić uvideti da zbog svoje slobode žrtvuje sopstveni narod", dodao je. "I RS i država Bosna su sada Karadžićevi taoci."

Sam Visoki predstavnik izjavio je da je Kalinić smenjen posle istrage koja je za predmet imala finansijsko poslovanje SDS, a koja je pokazala da je stranka nastavila da finansira optužene ratne zločince, uključujući i Karadžića.

"Kalinicić je bio dužan da obezbedi odgovarajuću finansijsku kontrolu unutar stranke kojom bi se sprečile prevare, zloupotrebe i kriminalne radnje", izjavio je Esdaun.

"Na njemu je bila odgovornost da obezbedi da stranka koju je osnovao Radovan Karadžić ne nastavi da ga finansira, kao što to dokazi pokazuju, uključujući i Karadžićevo pismo u kojem kaže da uživa finansijsku podršku SDS."

Što se tiče Djerica, Esdaun je objasnio da on nije smenjen "zbog direktne povezanosti sa haskim beguncima, već zbog ministarske odgovornosti za to što oni još nisu uhvaćeni."

Ipak, analitičari i političari u RS izjavljuju da ne veruju da će čistka imati pozitivan efekat na spori tempo saradnje između RS i Haga, a neki tvrde da bi ove mere mogle čak i pogorsati njihove odnose.

Tanja Topic, politicki analiticar fondacije Fridrih Ebert u Banja Luci, kaze da dosadasnja iskustva pokazuju da su dometi sankcija neveliki.

"Smene koje je izvršio Visoki predstavnik, ma koliko opsezne, neće promeniti ono što ljudi misle o potrebi za punom saradnjom sa Haskim tribunalom", smatra ona.

"Imajući u vidu činjenicu da je ova odluka uzdrmala sve institucije u RS, pitanje je ko će sada uhapsiti haske begunce?"

Nasumična anketa na ulicama Banja Luke pokazala je da se mnogi obični ljudi sada, posle vesti o izvršenim smenama, više nego ikad protive saradnji sa tribunalom.

Marko, službenik, izjavio je da je posle ovih vesti bio "ogorčen, jer je to još jedan dokaz da smo mi Srbi uvek oni koji su krivi".

Pera Gajic, penzioner, kaze: "Eto gde nas je dovela saradnja sa strancima. Sto smo mi bolji prema njima, to su oni gori prema nama!"

I vladajuća SDS i opozicione stranke u RS imaju jedinstven stav prema smenama i osudjuju Esdaunovu odluku kao napad na samu egzistenciju RS koji neće ubrzati promene koje međunarodna zajednica želi da vidi.

U javnom obraćanju 30. juna, posle objavljivanja vesti, predsednik RS Dragan Cavic, takodje član SDS, optuzio je Esdauna za izazivanje krize.

"Ove smene direktno su ugrozile institucije RS i izazvale najozbiljniju institucionalnu krizu", izjavio je Cavic.

"Ljudi koji su smislili ovako drakonsku kaznu treba da znaju da tako ne mogu ostvariti stabilnost i prosperitet."

Hvalenci RS zbog poboljšanja saradnje, izjavio je da je srpski entitet "u poslednje dve godine intenzivirao aktivnosti koje imaju za cilj ispunjavanje međunarodnih obaveza, narocito otvaranjem pojedinih poglavlja iz prošlosti i institucionalnim radom na poboljšavanju saradnje sa Haskim tribunalom".

Cavic je prošle sedmice održao do sada necuven govor u kojem je pozvao Srbe da priznaju masakr izvršen nad Bosnjacima u Srebrenici u istočnoj Bosni u julu 1995. To je prvi put da je jedan od vodećih zvaničnika RS priznao srpska zverstva u ratu vođenom od 1992. do 1995. godine.

Opozicija u RS, koja je inače ostar kritičar SDS, pružila je punu podršku vladi nakon izvršenih smena.

Milorad Dodik, lider Saveza nezavisnih socijaldemokrata, SNSD, glavne opozicione stranke, izjavio je: "Opozicija će na svaki način pokušati da zaštiti institucije RS i neće dozvoliti dalju destabilizaciju."

Smenjeni političari i sami osporavaju ono što im se stavlja na teret za period njihovog mandata.

"Nezamislivo je u političkoj i pravnoj praksi da neko od političke stranke traži da hapsi ratne zocince", izjavio je Kalinic.

"Ljudi su nemoćni pred činjenicom da Radovana Karadžića verovatno čuvaju Bog i anđeli, i to je jedina istina", dodao je bivši lider SDS.

Smene su donele ozbiljne probleme premijeru RS Draganu Mikereviću, koji je izgubio dva ministra iz vlade – Džerica i ministra privrede i energetike Milana Bogićevića.

Posle objavljivanja odluke Visokog predstavnika, svi poslanici SDS i njihovog saveznika u vladi, Partije demokratskog progresa, PDP, napustili su Skupštinu RS, ostavljajući je bez kvoruma za dalje obavljanje poslova.

Mikerević je izjavio da smene prete da gurnu RS u pogresnom političkom pravcu. "One mogu gurnuti RS unazad, to jest, sankcije mogu rezultirati obustavljanjem procesa reformi", izjavio je 30. juna.

Tanja Topic je izjavila da je sada još manje verovatno da će u narednim mesecima uslediti poboljšanje saradnje sa Haskim tribunalom i hapšenje ratnih zločinaca, jer se entitet sprema za lokalne izbore u oktobru.

"Vlasti u RS su pokušale da izveštajem o Srebrenici izdejtstvuju amnestiju od Visokog predstavnika, ali Bosna još nije pozvana da se pridruži Partnerstvu za mir", izjavila je.

"To nije uspelo. Sada, pred izbore, niko neće rizikovati da izgubi naklonost srpskog izbornog tela."

Gordana Katana izveštava za Glas Amerike iz Banja Luke.

Location: Bosnia and
Herzegovina

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/bosanski-srbi-upozoravaju-na-moguće-posledice-esdaunove-odluke-o-smeni>